

ПЕРСПЕКТИВИ УДОСКОНАЛЕННЯ БАЗИ ДАНИХ ОВЕЦЬ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

**О. І. Горлов, канд. с.-г. наук
К. А. Івіна, І. О. Мокєєв, О. П. Чічаєва, А. В. Щербаков**

Інститут тваринництва степових районів імені М.Ф.Іванова
“Асканія-Нова” – Національний науковий селекційно-генетичний
центр з вівчарства

Розглянуто перспективи удосконалення бази даних овець різних напрямів продуктивності з використанням зарубіжного досвіду та сучасних вимог законодавства України

Ключові слова: база даних, вівці, продуктивність, законодавство, зарубіжний досвід, Інтернет.

Перспективою подальшого удосконалення бази даних (БД) овець різних напрямів продуктивності є створення загальної інформаційної селекційної бази даних овець, яка необхідна для здійснення централізованого племінного обліку та вирішення основних задач селекції овець у відповідності до сучасних вимог.

Успішне виконання такої роботи потребує урахування нормативної бази України стосовно галузей тваринництва, а також зарубіжний досвід, у тому числі вимоги ЄС.

Важливість застосування БД у тваринництві знайшла відображення у сучасних вітчизняних правових актах. Згідно з ст. 1 Закону України «Про племінну справу у тваринництві», «племінний облік – визначення та внесення до інформаційних баз даних (автоматизованих систем документів з племінної справи) суб'єктами племінної справи у тваринництві даних про походження, продуктивність, тип та інші якості тварин з метою ведення племінної справи у тваринництві». Ст. 11 цього ж Закону встановлює, що «Державна реєстрація суб'єктів племінної справи у тваринництві, племінних і підконтрольних тварин... проводиться з метою формування інформаційних автоматизованих баз даних про племінні (генетичні) ресурси. [1].

Нещодавно прийнятий Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо племінної справи у

тваринництві» [2] передбачає «...створення автоматизованих баз даних щодо всіх суб'єктів племінної справи у тваринництві – Державного реєстру суб'єктів племінної справи у тваринництві замість Державного племінного реєстру, який включає інформацію лише про племінні стада, але не забезпечує накопичення та обробку інформації щодо суб'єктів з оцінки тварин, лабораторій генетичної експертизи тощо; створення Державного реєстру селекційних досягнень у тваринництві, як інформаційного джерела щодо якості селекційних досягнень та необхідної складової для запровадження захисту прав інтелектуальної власності на породи тварин, забезпечення державної реєстрації селекційних досягнень» [3].

Європейські вимоги стосуються насамперед відображення в базах даних ідентифікації, реєстрації і контролю переміщення тварин (I&R) [4].

Тому сучасна база даних овець різних напрямів продуктивності повинна забезпечувати:

- автоматизацію ведення селекційно-зоотехнічного обліку і звітності;
- можливість оцінки селекційно-генетичної ситуації в популяції;
- підвищення ефективності управління галуззю на всіх рівнях;
- доступ фахівців до інформаційних ресурсів галузі;
- здійснення моніторингу стану галузі, ходу реалізації загальнодержавних і регіональних програм.

У цей час в багатьох країнах створені і удосконалюються БД в різних галузях тваринництва: як селекційної [5], так і іншої спрямованості [6]. Зокрема, в системі Російської академії сільськогосподарських наук створено 13 БД [7], у тому числі 4 бази даних з вівчарства [8-11].

Розробка загальнонаціональної БД, що поповнюється на місцях (у суб'єктах племінної справи), вимагає оптимального поєднання централізації і децентралізації її елементів. Одна з концепцій подібної БД в Російській Федерації припускає «централізований порядок, коли інформаційна база створюється безпосередньо в регіональних обчислювальних центрах і з певною періодичністю надходить на федеральний рівень, і децентралізований, при якому початкові дані формуються безпосередньо в племінних господарствах, а потім на машинних носіях передаються в регіональний обчислювальний центр, після чого об'єднані масиви інформації про племінних тварин регіону поступають в Головний інформаційно-селекційний центр, де формуються бази даних порідного рівня» [12].

З нашої точки зору в Україні такі бази даних повинні бути створені при галузевих селекційних центрах. Для реального функціонування баз даних необхідно зобов'язати відповідними нормативними актами

суб'єкти племінних справ своєчасно поставляти інформацію до селекційних центрів не рідше одного разу на рік (по завершенню основних селекційно-зоотехнічних заходів). Дані повинні відображати інформацію щодо індивідуального селекційного обліку тварин. Результати обробки даних племінного обліку передаватимуться суб'єктам племінних справ в якості рекомендаційних документів для подальшої племінної роботи в напрямі, стратегія якого визначена селекційним центром.

Впродовж тривалого попереднього періоду в лабораторії популяційної генетики інституту велася робота із створення БД овець, яка постійно удосконалюється у міру вимог, що змінюються, і появи нових нормативних документів.

До теперішнього часу для суб'єктів племінних справ зони діяльності інституту розроблено методичні рекомендації по формуванню і поповненню бази даних з вівчарства, призначені для фахівців установ і організацій у системі Національної академії аграрних наук України. Занесення поточної інформації результатів селекційно-генетичних заходів на електронні носії здійснюється в два етапи:

- в суб'єктах племінної справи інформація заноситься в файли таблиць Microsoft Excel заданого формату, які відправляються по електронній пошті в селекційний центр з вівчарства;

- в селекційному центрі ці таблиці імпортуються у формат галузевої БД і стають доступними для подальшої обробки програмними засобами.

Такий спосіб обрано тому, щоб максимально спростити процес збору інформації на місцях, оскільки Microsoft Excel є стандартною приналежністю найпоширенішого пакету Microsoft Office, який зазвичай встановлений на багатьох комп'ютерах.

Рекомендації, що являють собою детальну інструкцію по заповненню таблиць БД овець, затверджені Вченою радою інституту та розіслані у 7 НДІ і 2 дослідні станції, які є співвиконавцями за тематикою з вівчарства, а також у підвідомчі та базові господарства.

Проводиться поповнення БД поточною інформацією з регіонів України, отримані дані внесені до таблиць. У цей час в БД "Вівчарство" є відомості про 14351 голову трьох порід овець, що знаходяться у восьми суб'єктах племінних справ, глибиною ретроспективи до десяти років.

Висновки. Зараз ведення баз даних є нагальною необхідністю, яка витікає з Закону України «Про племінну справу у тваринництві» та інших нормативних документів.

Удосконалення бази даних овець різних напрямів продуктивності для потреб централізованого племінного обліку здійснюється з

урахуванням вимог українського законодавства та зарубіжного досвіду.

Для поповнення бази даних розроблено спосіб надходження інформації з суб'єктів племінної справи до селекційного центру із застосуванням мережі Інтернет.

Список використаної літератури

1. Закон України «Про племінну справу у тваринництві». <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3691-12>

2. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо племінної справи у тваринництві». <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2374-17>

3. Ю.Ф. Мельник. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо племінної справи у тваринництві». www.minagro.kiev.ua/page/?4166

4. Dr. Robert Bambaueг. Стратегический подход к разработке систем идентификации животных и контроля их перемещения // FAO-ICAR Seminar on Animal I&R Development of animal identification and recording systems for veterinary surveillance and livestock development in countries of Eastern Europe Kuopio, Finland, 6 June 2006. – P. 29-46.

5. Подобаев В.А. Использование современной компьютерной техники в племенном коневодстве. <http://www.ruhorses.ru/history/his5.html>

6. База данных «Правовые и нормативные акты по племенному животноводству». Министерство сельского хозяйства и продовольствия Российской Федерации. Главный вычислительный центр. www.mcspx.ru/base_gvc/doc/p_jivot.doc

7. Портал Российской академии сельскохозяйственных наук. Базы данных. http://agroacadem.ru/science/datebase/index.php?SECTION_ID=802

8. База данных количественно-качественных показателей основных свойств шерсти овец тонкорунных пород Южного Федерального округа. http://agroacadem.ru/science/datebase/index.php?SECTION_ID=802&ELEMENT_ID=12415

9. Базы данных гистологических параметров кожи основных пород овец России. http://agroacadem.ru/science/datebase/index.php?SECTION_ID=802&ELEMENT_ID=12414

10. Базы данных селекционных признаков баранов-производителей 15 пород, генетический материал, которых заложен в генофондное хранилище банка спермы. http://agroacadem.ru/science/datebase/index.php?SECTION_ID=802&ELEMENT_ID=12413

11. База данных по иммуногенетическим параметрам крови (группы крови, полиморфные белковые системы) тонкорунных и полутонкорунных пород овец Южного Федерального округа. http://agroacadem.ru/science/datebase/index.php?SECTION_ID=802&ELEMENT_ID=12411

12. Алексимова О.В. Формирование учетно-аналитической информации о затратах для целей управления в животноводстве: Автореф. дис... кандидата экон. наук /О. В. Алексимова. - Самара, 2008. – 21 с.